

Nieuwsbrief European Invertebrate Survey - Nederland, 21: 25-26.

# Publicaties

## Mededelingen EIS-Nederland

53. Stigter, H. & A. van Frankenhuyzen, 1991. *Phyllonorycter leucographella*, een voor Nederland nieuwe bladmineerder (Lepidoptera: Gracillariidae). – *Entomologische Berichten, Amsterdam* 51: 129-135, fig. 1-9, tabel 1-2.

Melding van een bladmineerder die vanuit Zuid-Europa ons land verovert en schade aanbrengt aan vuurdoorn. Met gegevens over o.a. waardplant-keuze, fenologie, mijnvorming, parasieten en chemische bestrijding. Met verspreidingskaartje.

55. Mol, A.W.M. & P.L.L. Thomas, 1991. *De bladwespe Tenthredo thompsoni* in Nederland (Hymenoptera: Tenthredinidae). – *Entomologische Berichten, Amsterdam* 51: 117-123, fig. 1-14.

Door nieuwe taxonomische inzichten is *Tenthredo marginella* opgesplitst in *T. marginella* en *T. thompsoni*. Resultaten van onderzoek aan Nederlands collectie-materiaal wordt gepresenteerd. Er wordt een determinatie-tabel gegeven voor deze twee soorten en een verwante soort, *T. omissa*, evenals verspreidingskaarten voor de drie soorten.

57. Musters, J. & R. Kleukers, 1991. *Sprinkhanen en krekels in de Achterhoek en Liemers*. – *Natuur en Landschap in Achterhoek en Liemers*, 5: 107-115., foto's 1-4, fig. 1-2.

Een overzicht van recente gegevens over de Orthoptera, Dermaptera en Dictyoptera van de Achterhoek en Liemers. In totaal werden 26 soorten aangetroffen, maar veel delen van het gebied zijn nog slecht onderzocht. Lezers worden verzocht aanvullende gegevens ten behoeve van het sprinkhanenproject te verzamelen. Met verspreidingskaarten.

58. Kleukers, R., 1991. *Nieuwe waarnemingen aan de Bramesprinkhaan (Pholidoptera griseoptera) in Nederland*. – *Nieuwsbrief Saltabel* 6: 27-29, figs. 1-2.

Nieuwe gegevens van *Pholidoptera griseoptera* uit het EIS-project 'De sprinkhanen en krekels van Nederland'. De heersende gedachte dat deze soort overal algemeen is in Nederland, wordt tegengesproken; alleen in het rivierengebied, op de Veluwe en in Zuid-Limburg komt hij veel voor. Met verspreidingskaarten van Nederland en de Veluwe.

## Andere EIS publicaties

- Kleukers, R.M.J.C., 1991. *Handleiding voor het project 'De sprinkhanen en krekels (Orthoptera) van Nederland'*. – *Instructies voor medewerkers EIS-Nederland* 9: 1-40.

De voorlopige gekopieerde versie is aangevuld en verbeterd tot een definitieve handleiding bij het sprinkhanenproject. Het boekje is op een handzaam formaat gedrukt en uitgegeven in de reeks "Instructies voor medewerkers EIS-Nederland". Medewerkers aan het project krijgen de handleiding gratis toegestuurd; anderen kunnen deze handleiding kopen, zie p. 28.

## Overige publicaties

- Sinnige, C.A.M., W.L.M. Tamis & F. Klijn, 1991. *Aanzet tot een ecotopenclassificatie toegespitst op de bodemfauna*. – *CML report* 75: 1-59.

In dit rapport wordt een aanzet gegeven tot een terrestrische ecotopenclassificatie, die is toegespitst op de bodemfauna. Als eerste is hier de groep van de Lumbricidae (regenwormen) uitgewerkt. De bedoeling is om meer taxonomische groepen op dezelfde wijze te bewerken en te komen tot een beschrijving van de verscheidenheid aan bodemfaunagezelschappen in terrestrische ecosystemen in Nederland, en dit te verwerken in een model voor een gebiedsgericht stoffenbeleid. Dit model, dat dus behulpzaam moet zijn bij het evalueren van effecten van (toxische) stoffen op ecosystemen, wordt opgesteld in het kader van het project PEIS (Project Ecologische Inpasbaarheid van menselijk handelen met Stoffen) van het Ministerie van VROM.

- Swaay, C. van, 1991. *Bibliografie van de Nederlandse Dagvlinders*. – *Wageningen: De Vlinderstichting*, 165 p.

Deze uitgave van de Vlinderstichting en Nederlandse Entomologische Vereniging geeft een alfabetisch overzicht van de literatuur van de Nederlandse dagvlinders, waarbij de titels voorzien zijn van een aantal trefwoorden. In de index worden de trefwoorden, vaak weer onderverdeeld in een aantal sub-trefwoorden, voorzien van een lijst met referentienummers. Zo kunnen eenvoudig bijv. alle referenties over de migratie van *Vanessa atalanta* gevonden worden. Er is tevens een woordenlijst opgenomen van alle gebruikte trefwoorden met de Engelse en Duitse vertaling. Al met al is dit boek onmisbaar voor iedereen die serieus geïnteresseerd is in dagvlinders. De bibliografie is ook verkrijgbaar op diskette (informatie bij de Vlinderstichting, Postbus 506, 6700 AM Wageningen).

Turin, H., K. Alders, P.J. den Boer, S. van Essen, Th. Heijerman, W. Laane & E. Penierman, 1991. *Ecological characterization of carabid species (Coleoptera, Carabidae) in the Netherlands from thirty years of pitfall sampling*. – *Tijdschrift voor Entomologie* 134: 279-304, fig. 1-20, tabel 1-10.

Analyse van gegevens uit dertig jaar pitfall-onderzoek aan loopkevers, waarbij, gespreid over het land, in totaal ca. 1,5 miljoen individuen werden gevangen. De 285 soorten worden met statistische technieken gegroepeerd op basis van habitatkenmerken. Per soort wordt de habitat-voorkeur beschreven.

Burgers J. & C. Naves, 1991. *Macrolepidoptera van de Imbosch - 3. – Eigen uitgave, 6 foto's, 8 tabellen*.

Resultaten van een (vervolg-)onderzoek naar nachtvlinders op de Imbosch, dat plaatsvond van 20 maart tot 1 december 1991. Met behulp van een lichtval, aangevuld met losse waarnemingen, werden 253 soorten Macrolepidoptera aangetroffen. Met uitgebreide tabellen worden de vangsten van 1989 t/m 1991 beschreven.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren*. Utrecht: – Stichting Uitgeverij KNNV, 336 p., 107 fig., 68 kaarten, ongenummerde foto's, ongenummerde lijntekeningen.

Deze langverwachte atlas geeft een overzicht van de waarnemingen aan zoogdieren in Nederland in de periode 1970-1988. De oudere gegevens worden gepresenteerd in aparte kaarten, die grotendeels gebaseerd zijn op het vorige verspreidingsoverzicht van Van Wijngaarden, Van Laar & Trommel (1971; *Lutra*, volume 13). Na een korte inleiding en een historisch overzicht van de zoogdierfaunistiek in Nederland, worden per soort de gegevens gepresenteerd en besproken. Het boek bevat een groot aantal fraaie tekeningen en foto's. Opvallend is het ontbreken van een lijst met medewerkers aan de inventarisaties. Een *must* voor iedereen die geïnteresseerd is in de Nederlandse dierenwereld.

Reest, P.J. van der, 1991. *Wie het kleine niet eert; Ongewervelde dieren en het terreinbeheer*. – Utrecht: Natuurbeschermingsraad, 91 p, ongenummerde foto's, ongenummerde tabellen, ongenummerde tekeningen.

In dit ongevraagd advies van de Natuurbeschermingsraad aan de overheid een verzoek om ongewervelde dieren te betrekken bij het natuurbeheer en beleid. Dit zeer leesbare en rijk geïllustreerde boekje is te bestellen door f 15,- over te maken op giro 1565666 van de Natuurbeschermingsraad te Utrecht (o.v.v. Ongewervelden).

## Buitenlandse publicaties

Kime, R.D., 1990. *A provisional atlas of European Myriapods. Part 1. – Fauna Europaea Evertabrata, 1: 1-109*. Luxemburg. ISSN 0257-7038. Te verkrijgen bij het Musée national d'Histoire naturelle, L-2345 Luxembourg Ville, Luxemburg. Prijs: 600 Lux. francs (ca. f 35,00).

Als Europese organisatie probeert de European Invertebrate Survey niet alleen het karteringswerk en de uitgave van de atlanten voor de regionale databanken te stimuleren, maar poogt het ook zelf atlanten uit te geven. Het eerste deel van de nieuwe internationale serie *Fauna Europaea Evertabrata* is gewijd aan de Myriapoda. Van deze omvangrijke groep zijn in Europa circa 2000 soorten bekend. De kaarten voor een groot aantal soorten zijn vrijwel klaar en voor 50 daarvan zijn ze nu gepubliceerd, steeds tezamen met een korte notitie over de oecologie van iedere soort. De kaarten zijn gebaseerd op gepubliceerde en ongepubliceerde gegevens, alle uitsluitend uit be-

trouwbaar bron en gecontroleerd door ervaren specialisten in deze groep dieren. Beschikbare museumcollecties werden opgenomen evenals literatuur gegevens, maar alleen dan wanneer zij van de hand van gerenommeerde auteurs waren en aan de hand van beschikbare collecties konden worden geverifieerd. Liefst 40 specialisten uit 18 landen werkten mee.

Voor deze Europese verspreidingskaarten wordt een nauwkeurigheidsschaal van 50 x 50 km gebruikt, hetgeen in verhouding tot de totale oppervlakte voldoende nauwkeurigheid oplevert. Ondanks de hoge mate van medewerking signaleert de auteur toch witte plekken op de kaarten die mogelijk het gevolg zijn van onevenwichtige verzamelactiviteiten in het verleden. De kaarten hebben daarom het karakter van momentopnamen van de huidige stand van kennis eerder dan van de huidige verspreiding van de soorten. Om diezelfde reden is het gebruikelijke onderscheid tussen vroegere en recentere gegevens achterwege gelaten. Men vergeet niet dat het aantal Myriapodologen maar gering is.

Het ligt in de bedoeling de overige kaarten in sets van rond de 50 soorten te laten verschijnen. Daarnaast zal een volledige bibliografie worden gepubliceerd. Het tempo van verschijnen zal in hoge mate afhankelijk zijn van de verkoopcijfers van dit eerste deel, want de voor financiering beschikbare gelden zijn met deze uitgave vrijwel volledig uitgeput geraakt. Ook om die reden is aanschaf dus belangrijk.

[P.J. van Helsdingen]

## Digitale bestanden

Botanisch Basisregister, 1991. *Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen. Uitgebreide versie, 2 diskettes MS-DOS 3 1/2", prijs f 120,-. Kengetal: CBS-103D/1991-1. Beknopte versie, 1 diskette MS-DOS, 3 1/2" of 5 1/4", prijs f 60,-, kengetal: CBS-103D/1991-2.*

Het CBS heeft een nieuwe versie uitgebracht van het botanisch basisregister, waarvan in 1987 een gedrukte en digitale versie werd uitgebracht. Het bestand bevat een groot aantal gegevens van de Nederlandse hogere planten betreffende de taxonomie, morfologie, fenologie, vegetatiekunde en autoecologie. O.a. zijn opgenomen een soortnummer, de wetenschappelijke en Nederlandse naam, auteur, uurhokfrequentie-classes in verschillende periodes, gegevens over areaal, ecotopen, kensoorten, gegevens over bestuiving, etc.

Het bestand wordt geleverd in ASCII formaat, met alle gegevens in kolommen: ze zijn zo makkelijk in een databasestructuur in te lezen. Een belangrijk bestand!

*Inventar 1.3, diverse basisbestanden. – Mistletoe Information, Kornoeljewoord 56, 6229 TE Maastricht. Prijzen: Europese plantensoorten f 95,-; Zoogdieren en herpetofauna: f 25,-; vlinders: f 37,50.*

*Inventar* is een programma voor het registreren en beheren van flora en fauna waarnemingen. Dit programma is door ons niet beoordeeld, de prijs is voor amateurs aan de hoge kant (f 2200,-). Mistletoe levert daarnaast diverse basisbestanden, die weliswaar voor *Inventar* zijn ontworpen, maar door de dBase structuur ook door anderen te gebruiken zijn. Het kopen van zulke bestanden kan handig zijn, omdat men daarmee een hoop typewerk kan besparen. De structuur van de bestanden is o.i. echter onhandig, de totale soortnaam (genus, soort en evt. ondersoort) staat in één veld, en er is nogal wat programmeer werk nodig om dat weer te splitsen naar afzonderlijke velden. Verder bevatten de bestanden o.a. geen auteursnamen of familienamen, waardoor de bruikbaarheid aanzienlijk afneemt. In het Europese plantenbestand vond ik ook diverse fouten, zoals het opnemen van één soort onder tenminste twee verschillende namen.

Roy Kleukers & Erik van Nieukerken